

Contouren Uitvoeringsprogramma 2021-2026

Het proces om te komen tot het Uitvoeringsprogramma is parallel aan de afronding van de Agenda gestart. Deze doorkijk naar het Uitvoeringsprogramma geeft de onderwerpen aan waar de partijen nu met prioriteit mee aan de slag willen. Het definitieve Uitvoeringsprogramma 2021-2026 kan hiervan afwijken.

Doelen en principes

1. Handelen vanuit ecologische principes

Onderdeel van het Uitvoeringsprogramma is het verder uitwerking geven aan het principe van Economie en Ecologie versterken elkaar (leidend principe 3, hoofdstuk 3.2), binnen de hoofddoelstelling voor natuur voor de Waddenzee en de ecologische principes. Grondgedachte daarbij dat partijen in een zo vroeg mogelijke fase, liefst dicht op de stap van ideevorming richting initiatieven en liefst ver voor de stap van formele procedures, met elkaar in gesprek gaan. Hoe kunnen we de hoofddoelstelling natuur uitwerken naar een aanpak om het gesprek over de balans tussen ecologie en economie optimaal te faciliteren? Belangrijk hierbij is dat het gesprek wordt gevoerd op basis van een scherp beeld van de cumulatieve effecten van gebruiksfuncties en dat er voldoende kennis is van de grenzen van de draag- en veerkracht van de natuur.

- Organisaties: CWN, Omgevingsberaad, gemeenten, provincies, ministeries van IenW en LNV. Trekkers zijn de CWN en het Omgevingsberaad.
- Gereed: 2023

2. Inrichting Waddenatelier

Het Waddengebied is een gebied met unieke natuurlijke kwaliteiten waar we zuinig op moeten zijn. Tegelijkertijd is het een levend landschap dat continu verandert door natuurlijke en menselijke invloeden. Die veranderingen moeten we op een zorgvuldige manier vertalen naar de fysieke ruimte van het Waddengebied. Voor die vertaalslag is een belangrijke rol weggelegd voor het Waddenatelier.

In dit atelier verkennen partijen samen hoe ontwikkelingen zijn in te passen door middel van ontwerpend onderzoek: hoe kan een plan de ruimtelijke kwaliteit van het Waddengebied versterken, passend bij de bestaande kwaliteiten de Basiskaart Landschap en Erfgoed) en de ruimtelijk vertrekpunten?

De vorming van het Waddenatelier staat nog aan het begin. In het kader van het Uitvoeringsprogramma zal de organisatie, werkwijze, benodigde financiën en borging van de kwaliteitskaart verder worden uitgewerkt. We benutten daarbij de ruimtelijke kwaliteitsteams van de Waddenprovincies en kijken wat nodig is om als één Waddenatelier te werken.

- Organisaties: De Waddenprovincies, kustgemeenten, Waddeneilanden, BZK, RCE, e.a.. Trekker zijn de Waddenprovincies.
- Gereed: 2021 (Plan van Aanpak en organisatie)

Natuur

3. Natuurherstel en -ontwikkeling en duurzaam medegebruik

Uit de evaluatie in 2015 blijkt dat de Structuurvisie Waddenzee goed werkt voor de natuurbescherming, maar dat de natuurontwikkeling achterblijft. Voor bepaalde soorten en habitats verkeert de Waddenzee in een slechte staat. Ambitieuw natuurherstel gedurende een lange periode is hard nodig, voor de natuur, maar ook voor het medegebruik van de Waddenzee: door te investeren in robuuste en veerkrachtige natuur ontstaat ook ruimte voor recreatie en toerisme, visserij, havenontwikkeling en industriële ontwikkeling.

In verschillende programma's werken de partijen gezamenlijk aan actief natuurherstel: onder meer met het Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW), Natura 2000, de PAGW, het Programma Eems-Dollard 2050 (ED2050), het IKW en het Waddenfonds.

Bij nieuwe activiteiten wordt bovendien steeds de vraag gesteld hoe de initiatiefnemer – afzonderlijk of in samenwerking met anderen - vrijwillig een betekenisvolle bijdrage kan leveren aan natuurherstel en verbetering van de kernwaarden van het gebied, of aan het vermijden en uitfaseren van negatieve effecten op de natuur.

Contouren Uitvoeringsprogramma 2021-2026

- Organisaties: Waddenprovincies, de ministeries LNV en IenW, Rijkswaterstaat, Coalitie Wadden Natuurlijk, Waddenfonds, e.a. Namens de ministeries van IenW, LNV, de CWN en de Waddenprovincies vervult PRW hierin een aanjagende rol.
- Gereed: de verschillende programma's hebben een verschillend eindtermijn.

4. Uitvoering 2e tranche Programma Eems-Dollard 2050

De Eems-Dollard is een uniek natuurgebied. Het is een van de laatste gebieden in Nederland waar zoet en zout water samenkomen en het enige estuarium in het Waddengebied. Industrie en natuur kunnen hier prima samengaan als sprake is van een goed evenwicht. De natuur is echter flink verstoord: er zit te veel slib in het water van de Eems-Dollard er zijn te weinig geleidelijke overgangen tussen zoet en zout water en tussen land en water.

In het Programma Eems-Dollard 2050 werken overheden, natuur- en milieuorganisaties en bedrijven samen om de natuur te herstellen, te zorgen voor waterveiligheid en tegelijkertijd kansen en mogelijkheden te creëren voor de economie. De komende jaren wordt gewerkt aan het terugdringen van de vertroebeling door 1 tot 2 miljoen ton slib uit het systeem te onttrekken. Het onttrokken slib wordt benut voor bodemverbetering en het ophogen van landbouwgronden, dijkversterking en bouwblokken. Langs de randen van het estuarium vindt natuurherstel plaats in combinatie met slibvangst, recreatie en waterveiligheid. Ook de kansen voor buitendijkse sedimentatie worden verkend.

In 2020 is de 1e tranche van het programma geëvalueerd en inmiddels wordt gewerkt aan de doorstart van het programma. Belangrijke projecten in de 2e tranche (vanaf 2021) zijn: de pilot en IBP-verkenning Ophogen landbouwgrond, de inrichting van het tussengebied van de Dubbele Dijk voor slibvangst, natuurherstel en zilte teelt, de monitoring van de Kleirijperij en aanleg van Brede Groene Dijk, de inrichting van de Grootte Polder voor slibvangst, natuurverbetering en recreatie en het verkennen van de kansen voor een grootschalige zoetzoutverbinding.

Organisaties: provincie Groningen, de ministeries van IenW en LNV, waterschappen, gemeenten, Het Groninger Landschap, Groningen Seaports e.a. Trekker is het Programma Eems-Dollard 2050.

Gereed: 2021 - 2026 (2e tranche)

Bereikbaarheid

5. Verkenning duurzame bereikbaarheid lange termijn

De verbindingen van en naar de Waddeneilanden en Waddenzeehavens zijn onderhevig aan morfologische veranderingen. De bodem van de Waddenzee is tegen de zeespiegelstijging in omhoog gekomen én doet dat nog steeds. Mede daardoor hebben we te maken met toenemende hoeveelheden slib en een veranderende getijdenstroming, die weer effect hebben op de diepte en breedte van de vaargeulen. Op termijn krijgt het gebied waarschijnlijk te maken met een versnelde zeespiegelstijging wat voor nieuwe uitdagingen zorgt. Daarnaast worden er nieuwe (duurzame) eisen gesteld aan de manier waarop we de vervoersketen en de havens inrichten en de manier waarop we reizen.

De vraagstukken over duurzame bereikbaarheid en mobiliteit van vandaag, zijn echter niet logischerwijs die van morgen. Met het oog op de morfologische en klimatologische ontwikkelingen in de Waddenzee is het van belang in goede afstemming met eilanders en betrokken organisaties te onderzoeken hoe op de lange termijn ook gezorgd kan worden voor duurzame en betrouwbare bereikbaarheid en mobiliteit.

Dit gebeurt langs twee sporen. Het eerste is het traject Lange Termijnoplossingen Bereikbaarheid Ameland 2030. Uit de eerste fase van dit traject zijn drie oplossingsrichtingen gekomen. De komende fase is erop gericht om beter inzicht te krijgen in de effecten van de twee resterende oplossingsrichtingen; het optimaliseren van de huidige situatie en verplaatsing van de veerinrichting, in relatie tot de huidige (referentie)situatie. Het tweede spoor focust op de duurzame bereikbaarheid van de Waddeneilanden en -havens en ontwikkelt een transitieplan voor een duurzaam mobiliteitssysteem naar de Waddeneilanden in 2050.

- Organisaties: Rijkswaterstaat, rederijen, Waddenzeehavens, Waddeneilanden, kustgemeenten, CWN, PRW, e.a. Trekker is Rijkswaterstaat.
- Gereed: 2020

Contouren Uitvoeringsprogramma 2021-2026

Klimaatverandering

6. Onderzoek naar de langetermijneffecten van zeespiegelstijging op de morfologie, inrichting kustgebieden en de natuur

Het Ministerie van IenW is in 2019 samen met het Deltaprogramma het Kennisprogramma Zeespiegelstijging gestart. In dit programma, dat tot 2025 loopt, worden zoveel mogelijk gegevens gecombineerd om tot nauwkeuriger voorspellingen te komen van de stijgsnelheden en de meegroeicapaciteit van het Waddensysteem. Ook is er aandacht voor de gevolgen voor de inrichting van de kustgebieden in het Waddengebied.

Behalve veranderingen in het fysische systeem kunnen ook ingrijpende effecten optreden in het biotische systeem van de Waddenzee. Deze kunnen het gevolg zijn van veranderingen in de geomorfologie (zoals het verdrinken van wadplaten), de sedimenthuishouding (waaronder zandsuppleties), maar ook van de opwarming van zeewater (zoals noordwaartse verplaatsing van soorten, vroegere voortplanting, hogere sterfte broedvogels tijdens extreem weer). Er loopt onderzoek en monitoring naar de biotische effecten, deels ook als onderdeel van de Trilaterale Kennisagenda.

Onderdeel van het Uitvoeringsprogramma 2021-2026 is dat de nieuwe kennis over de langetermijneffecten van zeespiegelstijging op de morfologie, inrichting kustgebieden en de natuur wordt gevolgd en dat de inzichten worden ingebracht in andere onderdelen.

- Organisaties: ministeries van IenW, LNV en waterschappen. Nauwe relaties met Deltaprogramma, Kennisprogramma Zeespiegelstijging, Waddenacademie, Rijkswaterstaat, NIOZ, Deltares, universiteiten en hogescholen. Trekker is het Ministerie van IenW.
- Gereed: doorlopend 2021-2026

7. Integrale aanpak kustzone

De waterschappen en Rijkswaterstaat werken in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma aan het versterken van de Waddenzeedijken om de waterveiligheid van het Waddengebied te waarborgen. Daarbij kunnen ruimtelijke keuzes spelen die verder in de tijd reiken dan 2050.

Gebiedspartijen zoeken actief naar mogelijkheden om andere opgaven langs de kust mee te nemen binnen een integrale gebiedsontwikkeling. Met de versterking van de Prins Hendrikdijk op Texel en de Dubbele Dijk en de Brede Groene dijk langs de Eems-Dollard doen ze daar veel ervaring mee op. In de PAGW en het IKW en Waddenfonds worden middelen gereserveerd om dijkversterkingen ook te koppelen met andere opgaven langs de kust. Zo wordt bij de dijkversterking Koehool-Lauwersmeer en het traject Lauwersmeer-Vierhuizergat verkend of waterveiligheid te koppelen is met het versterken van natuurlijke dynamiek en het ontwikkelen van land-watergradiënten en zoutzoetgradiënten. Ook wordt verkend welke andere kansen en mogelijkheden het versterken van de dijk voor de regio brengt.

- Organisaties: waterschappen, Rijkswaterstaat, BZK, Waddenprovincies, gemeenten, natuurbeheerders, landbouw, bewoners. Trekkers zijn de waterschappen (afhankelijk van het dijktraject).
- Gereed: de verschillende dijkversterkingstrajecten hebben hun eigen oplevertermijnen.

Energie & landschap

8. Energieverkenning voor het Waddengebied

Het open landschap en de duisternis, de weidsheid en de rust zijn belangrijke en unieke waarden van het Waddengebied. Behoud van het open landschap is één van de hoofddoelstellingen voor de Waddenzee. Door de sterk toegenomen ruimtevrage voor duurzame energie zal de druk op de open ruimte groter worden. Om de kernwaarden van het Waddengebied te beschermen, wordt een Energieverkenning voor het gehele Waddengebied opgesteld.

Met de verkenning willen we inzicht krijgen in de gevolgen van de energietransitie voor het Waddengebied. Het resultaat is een beschrijving van bestaande en toekomstige energieopgaven, de verwachte invulling van die opgaven in het Waddengebied en de effecten ervan op de ruimtelijke kwaliteiten. Onderdeel van de Energieverkenning is een ruimtelijke vertaling van de

Contouren Uitvoeringsprogramma 2021-2026

energie-opgave in het Waddengebied als input voor de definiëring van de cluster-vensterbenadering.

De energieverkenning maakt zoveel mogelijk gebruik van al lopende verkenningen (Regionale Energiestrategieën, 'Net op zee Ten noorden van de Waddeneilanden' en Wind op land), bundelt deze en vult waar nodig aan.

Organisaties: de Waddenprovincies, het ministerie van EZK, de Waddeneilanden en vaste wal gemeenten. Trekkers zijn de gezamenlijke Waddenprovincies.

Gereed: 2021

Leefbaarheid

9. Verkenning 'Waddeneilanden in balans voor brede welvaart'

De Waddeneilanden werken samen met de provincies Noord-Holland en Fryslân aan maatregelen om de leefbaarheid op de Waddeneilanden te behouden en te werken aan een duurzaam en vitaal toekomstperspectief. Doel is dat de eilanden een aantrekkelijk woon-, werk- en leefgebied blijven voor de inwoners, waar het voorzieningenniveau op peil is en iedereen een leven lang kan blijven wonen. In 2019 hebben de Waddeneilanden samen met de provincies de regiodeal-aanvraag 'Waddeneilanden in balans voor brede welvaart' opgesteld. Het plan omvat vijf programmaliijnen: wonen, zorg en onderwijs, slimme mobiliteit, circulaire economie en versterking samenwerking.

In het kader van het Uitvoeringsprogramma verkennen we de komende tijd:

- Hoe het plan 'Waddeneilanden in balans voor brede welvaart' te verbreden is met de thema's zelfvoorzienende eilanden (duurzaamheid) en bereikbaarheid.
 - Welke partijen zich willen (blijven) verbinden aan het plan en wie hieraan een bijdrage wil en kan leveren door financiering (incl. EU-financiering) en personele inzet. Daarbij wordt een relatie gelegd met programma's en projecten voor de 'vaste wal'.
 - Hoe de uitvoering van het plan geprogrammeerd kan worden.
- Organisaties: de Waddeneilanden, de Waddenprovincies, het ministerie van LNV en BZK.
 - Gereed: 2021 (verkenning)

Waddeneconomie

10. Implementatie van pilots voor Green Shipping voor verduurzaming van de scheepvaart

De scheepvaart in het Waddengebied vaart nu bijna volledig op diesel (fossiele brandstof). Pijstechnisch zal de sector nog niet snel overstappen op fossielvrije brandstof. Het havenbedrijfsleven wil internationaal vooroplopen en een voorbeeldrol vervullen voor schone en fossielvrije scheepvaart in het Waddengebied. Met het programma Green Shipping wordt gewerkt aan de ontwikkeling en testen van pilotsschepen die het Waddengebied als thuishaven hebben en laten zien hoe de scheepvaart emissie en -fossielvrij kan varen. Ook het realiseren van de bijbehorende havenfaciliteiten is onderdeel van de pilot. Aandachtspunt is hoe om te gaan met de onrendabele top van de pilotprojecten.

- Trekker: de Waddenzeehavens, Rijkswaterstaat, rederijen, visserij, kennisinstituten, stichtingen en verenigingen. Trekker zijn de samenwerkende Waddenzeehavens.
- Gereed: 2020-2024

11. Integraal beheeroverleg visserij

Met de totstandkoming van de Agenda voor het Waddengebied zijn de afgelopen jaren meerdere momenten georganiseerd met de gezamenlijke vertegenwoordigers van de visserij in de Waddenzee. Dit is een verandering in aanpak, waarbij tot dusver bij vergunningverlening steeds afspraken werden gemaakt per deelsector over de verduurzaming van de visserij. Hierbij is de zorg dat leidt tot onderlinge verdringing op de Waddenzee. Het bundelen van de aanwezige kennis binnen de visserij kan bijdragen aan een zorgvuldig beheer van de visbestanden en het beheer. De sector heeft het initiatief genomen om samen met PRW in 2020 een Waddenzee Visserij Platform op te richten waarin gewerkt wordt aan een gezamenlijke toekomstvisie voor de gehele Waddenzee visserij.

Contouren Uitvoeringsprogramma 2021-2026

Samen met PRW verkent de visserij de vormgeving en werkwijze van het te vormen integrale beheeroverleg over de visserijen in de Waddenzee en de Noordzeekustzone met vissers, natuurorganisaties, experts. Onderdeel hiervan is ook de bijdrage die de visserij kan leveren aan het verzamelen en ontsluiten van kennis over visbestanden en schelpdieren, almede het op tijd signaleren van veranderingen van in de natuurkwaliteit en morfologische ontwikkelingen. Bij de verkenning wordt een relatie gelegd met de nieuwe Beheerautoriteit.

- Organisatie: Waddenzee Visserij Platform samen met Programma Rijke Waddenzee en de Beheerautoriteit. Trekker is het Waddenzee Visserij Platform.
- Gereed: 2028

Overige thema's

12. Vervolgacties beperking risico's van grote containerschepen boven de Waddeneilanden

In opdracht van het Ministerie van IenW vindt onderzoek plaats om meer inzicht te krijgen in de risico's van grote containerschepen onder verschillende weersomstandigheden boven de Waddeneilanden. Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek en het besluit van de Minister van IenW over de zuidelijke vaarroute boven de Waddeneilanden zullen vervolgstappen worden gezet. Dit betreft onder meer - mogelijk - verdere gesprekken in het kader van de IMO en mogelijk vervolgonderzoek.

- Organisatie: Ministerie van IenW, Waddenprovincies en Waddeneilanden. Trekker is het Ministerie van IenW.
- Gereed: 2021

13. Beleidsregels voor drones in het Waddengebied

Een nieuwe ontwikkeling is het vliegen met drones, bijvoorbeeld voor onderzoek en monitoring, militaire doeleinden, fotografie en transport van medicijnen.

Op basis van de Wet Luchtvaart en bijbehorende regelingen voor het vliegen met drones is het niet verboden om boven de Waddenzee te vliegen. Wel gelden er speciale regels. Zo mag onder de nu geldende regelgeving voor drones niet hoger dan 120 meter worden gevlogen. Tegelijk geldt op basis van Besluit een minimale vlieghoogte voor de burgerluchtvaart van 450 meter. Daarmee laat de wetgeving het vliegen met drones boven de Waddenzee niet toe. Wel zijn er mogelijkheden voor ontheffing, waarbij een vergunning van de provincie vereist is op basis van de Wet Natuurbescherming. Omdat het Besluit beperking beperkingen burgerluchtverkeer Waddenzee is vastgesteld voor de bemande luchtvaart, voordat sprake was van drones, ontbreekt het aan specifiek beleid voor de Waddenzee.

Om in te kunnen spelen op de nieuwe ontwikkelingen en tegelijk de rust en de ruimte van de Waddenzee en Noordzeekustzone te beschermen, wordt in het kader van het Uitvoeringsprogramma nagegaan of aanvullende beleidsregels of regelgeving nodig zijn.

- Organisatie: Ministerie van IenW, Waddenprovincies, gemeenten, waddenzeehavens, natuurorganisaties, e.a. Trekker is het Ministerie van IenW.
- Gereed: 2021

Integrale opgaven

14. Ontwikkeling Kop van Noord-Holland

In 2019 werd het Haalbaarheidsrapport Aanpassing havendammen Den Helder opgesteld om te onderzoeken of het mogelijk is de natuurontwikkeling op het Balgzand en de westelijke Waddenzee te bevorderen en tegelijk meer ruimte in de haven van Den Helder te creëren. Het bleek niet mogelijk om een nieuwe havenmonding te ontwerpen die een significant positief effect heeft op de omringende waddennatuur. Winst voor zowel natuur- als havenontwikkeling kan alleen in beeld komen door het onderwerp te verbreden met de verbindingen tussen de Waddenzee en het Amstelmeer en IJsselmeer en met broed- en rustplaatsen voor vogels.

De partijen in het gebied kijken naar mogelijkheden om significante natuurwinst binnendijks te verbinden aan de buitendijkse havengerelateerde ontwikkeling. Onderzoek moet duidelijk maken

Contouren Uitvoeringsprogramma 2021-2026

of hier draagvlak voor is en of deze benadering juridisch houdbaar is. De aanleg van havendammen betekent immers dat er gebouwd wordt in de Waddenzee.

Onder leiding van de Rijksbouwmeester worden verschillende scenario's voor de ruimtelijke inpassing van functies in het havengebied in beeld gebracht. In het kader van dit Uitvoeringsprogramma wordt onderzocht of de aanleg van havendammen in combinatie met buitendijks en binnendijks natuurherstel ecologische, juridische en maatschappelijke voordelen kan hebben.

Op basis van de onderzoeken vindt besluitvorming plaats over de toekomst van het Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland en specifiek het havengebied van Den Helder.

- Organisatie: gemeente Den Helder, provincie Noord-Holland en Landschap Noord-Holland. Trekker is de provincie Noord-Holland.
- Gereed: 2022

15. Integrale maritieme ontwikkeling havenplaatsen

Met Marconi Delfzijl wordt in 2020 een integrale gebiedsontwikkeling afgerond, waarbij Delfzijl weer meer wordt verbonden met de Waddenzee. Ook in andere visserijhavens, havensteden en veerterminals als Zoutkamp, Den Oever en Holwerd zijn initiatieven om de maritieme wereld en de Waddenzee beter beleefbaar maken. Daarbij wordt de koppeling gelegd met andere opgaven op het gebied van de Waddennatuur, toerisme, leefbaarheid, economische havenontwikkeling en waterhuishouding.

De kustgemeenten onderzoeken hoe integrale maritieme ontwikkeling, als onderdeel van brede kustontwikkelingsprogramma's vorm kan krijgen. Een voorbeeld is Harlingen, waar veel energie is om te werken aan de ontwikkeling van Harlingen tot een maritiem centrum met een moderne industriehaven, behoud van het historisch karakter, het versterken van recreatie en toerisme en de Waddennatuur. Daarmee wil de gemeente Harlingen ook een voorloperrol vervullen, om te inspireren en van te leren.

- Organisatie: Kustgemeenten, Waddenprovincies en waterschappen. Trekker zijn de kustgemeenten (de gemeente Harlingen voor Maritiem centrum Harlingen).
- Gereed: 2024

Kennis en monitoring

16. Verkenning kennishuishouding en opstellen integrale kennisagenda

In een dynamisch gebied als de Wadden speelt kennis een belangrijke rol. Er behoefte aan kennis over de manier waarop het Waddengebied zich ontwikkelt, kennis om doeltreffend beleid te kunnen formuleren en monitoring om de effecten van het beheer en gebruik te kunnen evalueren. Daarmee is kennis en de manier waarop kennis is georganiseerd (de kennishuishouding) een cruciaal onderdeel van de beleids- en beheercyclus van het Waddengebied.

In de afgelopen jaren is, onder meer onder leiding van de Waddenacademie, gewerkt aan het beter ontsluiten en bundelen van kennis. In 2018 hebben Nederland, Duitsland en Denemarken de Trilaterale Onderzoeksagenda opgenomen in de Verklaring van de Trilaterale Regeringsconferentie in Leeuwarden. Toch is er nog veel te winnen. Beschikbare kennis is nog vaak versnipperd, het kost veel tijd om de kennis van verschillende instellingen bijeen te brengen en het ontbreekt aan een gezamenlijke aansturing van kennisontwikkeling. Als onderdeel van het Uitvoeringsprogramma wordt de kennishouding verkend en een gezamenlijke kennisagenda voor beleid, beheer en gebruik opgesteld. De kennisagenda maakt daarbij onderscheid tussen wetenschappelijke vragen, beleidsondersteunende vragen en kennisvragen voor beheer en uitvoering, met de Trilaterale Onderzoeksagenda als basis. De organisaties die werken aan beleid en beheer, worden hierbij actief betrokken.

- Organisatie: Waddenacademie, Waddenfonds Waddenprovincies, de ministeries van IenW en LNV, beheerders en gebruikers. Het Bestuurlijk Overleg Waddengebied is opdrachtgever voor deze kennisagenda. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie van de kennishuishouding wordt bepaald hoe verschillende partijen, waaronder de Waddenacademie, ondersteuning kunnen bieden.
- Gereed: 2021

Contouren Uitvoeringsprogramma 2021-2026

17. Synergie bevorderen tussen monitoring bij vergunningverlening en Basismonitoring

Voor zowel vergunningverlening als de basismonitoring zijn er mogelijk voordelen te behalen door effectgerichte monitoring gekoppeld aan de vergunningverlening slimmer te organiseren. Nu vraagt de monitoring van effecten vaak een forse inspanning van de vergunninghouder, zonder dat de resultaten ervan gekoppeld worden aan de bestaande Basismonitoring. In het kader van dit Uitvoeringsprogramma wordt verkend hoe de vergunninghouders kunnen bijdragen aan de Basismonitoring, en andersom hoe de Basismonitoring kan bijdragen aan het monitoren van effecten van activiteiten.

- Organisatie: Ministerie van LNV, Waddenprovincies en Beheerautoriteit. Trekker is het Ministerie van LNV.

Doorwerking

18. Doorvertaling van de gebiedsagenda in beleid en regelgeving

Centraal in de Agenda voor het Waddengebied staat de hoofddoelstelling voor de Waddenzee: een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap. Ook voor het Waddengebied zijn doelen geformuleerd. De gebiedsagenda is een zelfbindend beleidskader. Dat betekent dat de bij de agenda betrokken organisaties de doelen voor de Waddenzee en het Waddengebied laten doorwerken in hun landelijke, regionale en lokale visies en plannen. Op nationaal niveau gebeurt dat in ieder geval in de NOVI, het Nationaal Waterprogramma en de provinciale, gemeentelijke en 'blauwe' omgevingsvisies. Waar nodig wordt beleid verankerd in regelgeving, zoals het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en de provinciale en gemeentelijke verordeningen. Onderdeel van Uitvoeringsprogramma 2021-2026 is dat alle organisaties samen een planning voor de doorwerking maken en het overzicht in beeld brengen.

De instructieregels in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) worden beleidsneutraal omgezet naar het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Als de Agenda voor het Waddengebied, of de uitwerking daarvan, aanleiding geeft tot aanpassing van het Bkl wordt daarvoor het vereiste besluitvormingstraject doorlopen.

- Organisatie: Ministerie van IenW, ministerie van BZK, Waddenprovincies en gemeenten. Het ministerie van IenW coördineert deze actie.
- Gereed: overzicht in 2022, daarna jaarlijkse actualisaties

19. Omgaan met wet- en regelgeving in een dynamisch systeem

De morfologische en ecologische processen in de Waddenzee en de Noordzeekustzone hangen met elkaar samen. De gebiedsagenda benadert deze gebieden daarom zoveel als mogelijk als één geheel. De doorwerking in beleid en regelgeving kan per gebied verschillen, omdat onder de Omgevingswet sprake blijft van twee aparte gebieden (Besluit kwaliteit leefomgeving). In het Uitvoeringsprogramma wordt verkend hoe de samenhang in beleid en regelgeving te versterken is.

De praktijk leert dat het ontwikkelen van dynamische en klimaatbestendige natuur vaak aansluit bij de Natura 2000-doelstellingen, maar daar soms ook op gespannen voet mee staat. Als onderdeel van dit Uitvoeringsprogramma verkennen partijen welke kansen er zijn om binnen de regelgeving van Natura 2000 flexibeler in te spelen op de dynamiek van het gebied, klimaatverandering en kansen voor natuurherstel.

Daarbij verkennen we:

- Of het mogelijk is de aanwijzingen en de Natura 2000-beheerplannen voor de Waddenzee en de Noordzeekustzone samen te voegen.
- Of de instandhoudingsdoelstelling 'estuarium' volstaat voor het Eems-Dollardestuarium (zoals in Duitsland), zodat maatregelen voor de instandhouding van het estuarium mogen leiden tot verandering in de oppervlakte van onderliggende habitattypen.
- Hoe de 'ten gunste van'-bepaling verder toepasbaar is om binnen bepaalde grenzen meer flexibiliteit te creëren.
- Wat klimaatverandering en de bijbehorende dynamiek betekent voor het behoud van de natuur in het Waddengebied op de lange termijn. Daarbij leggen we een relatie met het (landelijke) Natuurwinstplan, waar gekeken wordt naar het lange termijn ecologisch potentieel

Contouren Uitvoeringsprogramma 2021-2026

van de grote wateren vanuit klimaatverandering, mede in relatie tot de huidige Natura 2000-doelstellingen.

- Organisatie: Ministerie van LNV, Waddenprovincies, Coalitie Wadden Natuurlijk, LIFE-IP. Trekker is het Ministerie van LNV.
- Gereed: 2021